

Шамара О. В.

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
(*Міжвідомчий науково-дослідний центр по боротьбі
з організованою злочинністю при РНБО України*)

Комашко В. В.

здобувач
(*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*)

УДК 343.985

РОЗВИТОК ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНОГО ОСМИСЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ВЧИНЕННЯМ ЗЛОЧИНУ

На підставі аналізу теоретико-правових джерел досліджено становлення визначення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину. Зосереджено увагу на необхідності вироблення єдиного теоретико-правового розуміння контролю за вчиненням злочину.

Ключові слова: *Кримінальний процесуальний кодекс України, негласні слідчі (розшукові) дії, контроль за вчиненням злочину, оперативна закупівля, контрольоване постачання, спеціальний слідчий експеримент, імітування обстановки злочину.*

Постановка проблеми. Прийняття та вступ у дію Кримінального процесуального кодексу України у 2012 році стали одним із послідовних кроків законодавця в оновленні системи кримінальної юстиції, спрямованого на захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура [11].

Масштаби і тенденція зростання обсягів незаконного обігу, виробництва, попиту зброї, наркотичних засобів і психотропних речовин, товарів, обмежених або заборонених у загальному обігу, корупція, стрімке розповсюдження організованої транснаціональної злочинності становлять серйозну загрозу для суспільства як на національному, так і міжнародному рівнях. Значене суспільно небезпечне явище негативно впливає на економічні, культурні й політичні складові розвитку будь-якої країни, у тому числі й України, та створює загрозу для її стабільності, безпеки й суверенітету. Особливої актуальності проблема протидії злочинності набуває в умовах подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності нашої країни. Саме

з метою виявлення, попередження та припинення діяльності транснаціональної організованої злочинності міжнародними організаціями, національними правоохоронними органами вживається система заходів політико-правового, адміністративного характеру до яких, серед інших, віднесено негласні слідчі (розшукові) дії, що регулюються нормами кримінального процесуального законодавства. У контексті викладеного, глибокого науково-теоретичного дослідження потребують запроваджені чинним КПК України новели та їх вплив на практику протидії злочинності, отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні. Саме до таких новел належать правові та організаційні основи провадження негласних слідчих (розшукових) дій, до системи яких і віднесено контроль за вчиненням злочину, що й визначило **мету** даної статті.

Слід вказати на активність наукової думки щодо дослідження проблем започаткування інституту НСРД. У контексті зазначеного заслуговує на увагу думка Є.Д. Скулиша, який визначає, що уведення до системи досудового розслідування негласних слідчих (розшукових) дій є надзвичайно прогресивним кроком законодавця, спрямованим на її удосконалення. Разом з тим, досліджуючи систему НСРД, зазначений науковець визначив не тільки необхідність поглибленого вивчення їх системи як правового явища, а й встановлення їх співвідношення з оперативно-розшуковими заходами, що спричинено як відсутністю наукових досліджень за вказаною темою, так і потребами практики діяльності оперативних та слідчих підрозділів [15].

В.О. Глушков, досліджуючи проблеми вдосконалення законодавства України про оперативно-розшукову діяльність ще до вступу КПК 2012 р. у силу, справедливо визначив, що окремі норми двох взаємопов'язаних нормативних актів – Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та КПК України, які регламентують діяльність суб'єктів оперативно-розшукової діяльності та досудового слідства, замість кореспондуючих та взаємодоповнюючих норм містять багато відверто дублюючих положень [4]. Слушною є думка В.О. Глушкова та Ю.О. Найдьон про необхідність уникнення термінологічної невизначеності та невиправданого дублювання, раціонального взаємодоповнення при поступовій «процесуалізації» оперативно-розшукової діяльності в Україні [5].

Доречним та актуальним є дослідження М.О. Шиліна проблем правового регулювання оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчих (розшукових) дій у світлі чинного Кримінального процесуального кодексу України. Можна погодитися із висновками даного автора щодо наявності суттєвих суперечностей і недоречностей, які потребують усунення з метою поліпшення нормативно-правового регулювання оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної діяльності. Передусім, з точки зору зазначеного науковця, на законодавчому рівні потребує чіткого розмежування оперативна і кримінально-процесуальна діяльність, а також визначення поняття та переліку оперативно-пошукових, оперативно-розшукових, контррозвідувальних і розвідувальних заходів [20].

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Організаційно-правові основи провадження негласних слідчих (розшукових) дій є предметом досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких Ю.П. Аленін, Б.І. Бараненко, Б.Т. Безлепкін, А.В. Белоусов, В.Д. Берназ, О.А. Білічак, Р.І. Благута, В.В. Гевко, В.О. Глушков, В.А. Глазков, В.А. Дашко, С.Ю. Ільченко, А.В. Іщенко, І.П. Козьяков, В.А. Колеснік, Н.С. Карпов, В.Т. Малярєнко, Д.Й. Никифорчук, М.А. Погорецький, І.В. Сервецький, Г.П. Серєда, Є.Д. Скулиш, В.М. Тертишник, Л.Д. Удалова, А.Г. Цветков, М.Є. Шумило та інші вчені.

Так, на думку Р.І. Благуги, доцільність та навіть необхідність застосування можливостей НСРД як процесуальної форми оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД) у кримінальному провадженні не викликає сумніву. Адже без використання негласних, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, які застосовуються у процесі підготовки та проведення НСРД, вказані дії позбавлені сенсу та фактичної можливості досягнення мети їх проведення – отримання або перевірка доказів у конкретному кримінальному провадженні [3]. При цьому слід погодитися із думкою автора щодо очевидності потреби осмислення, публічного обговорення та спроби вирішення через єдине (усталене) розуміння підстав та процедури проведення негласних слідчих (розшукових) дій, аналіз законодавства та практики його застосування.

Слушною є думка М.А. Погорецького, який зазначає, що поява інституту НСРД у кримінальному процесі України неоднозначно сприймається вітчизняними науковцями та практиками. І це цілком закономірно, адже зазначений інститут, з одного боку, не вписується в багатолітню правову ідеологію вітчизняного кримінально-процесуального права, оскільки, по суті, об'єднує оперативно-розшукову діяльність і кримінальний процес в одне провадження, що було предметом багаторічної критики процесуалістів. З іншого – до набуття чинності нового КПК України за результатами аналізу його норм і прогнозів щодо реалізації на практиці стає зрозумілим, що він потребує більш докладного правового врегулювання на міжвідомчому та відомчому рівнях [14].

Окрему увагу на проблеми провадження контролю за вчиненням злочину теоретико-правового характеру звертає увагу В.Г. Уваров, який визначає, що в положеннях чинного законодавства фактично відсутня регламентація порядку проведення форм контролю за вчиненням злочину [18]. При цьому вказаний автор зазначає, що із визначених форм контролю за вчиненням злочину у якості слідчих дій можна розглядати лише контрольовану поставку та контрольну та оперативну закупку, проблеми яких вже отримали певне дослідження.

На думку вказаного дослідника, є дещо спірними такі пізнавальні заходи, як «спеціальний слідчий експеримент» та «імітування обстановки злочину», вони не мають усіх необхідних атрибутів для зарахування їх до окремих негласних (розшукових) слідчих дій, оскільки поглинаються вже існуючими інститутами слідчих дій, наприклад, «слідчий експеримент».

Окремі наукові доробки частково торкалися питань правового забезпечення та організації провадження контролю за вчиненням злочину. Так, у роботі О.А. Білічак «Контроль за вчиненням злочину: поняття та форми» зроблено спробу надати правову характеристику формам контролю за вчиненням злочину та виявити проблемні питання у зазначеній сфері. Незважаючи на те, що автор приходить до висновку, що на сьогодні особливої уваги потребують питання змістовного наповнення та практичного застосування положень кримінального процесуального закону, що регламентують проведення у ході досудового розслідування контролю за вчиненням злочину, ймовірно обсяги даної наукової роботи не дали можливості ґрунтовно висвітлити предмет дослідження [2]. Більш того, поза увагою вказаної наукової доробки залишилося безпосередньо поняття контролю за вчиненням злочину, що, по-перше, містилось у назві роботи й мало б знайти своє відображення у певних наукових висновках; по-друге, є актуальною теоретико-правовою проблемою, що потребує своєчасного вирішення на рівні наукових розвідок.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових праць щодо організаційно-правових проблем провадження контролю за вчиненням злочину свідчить про те, що його окремі теоретичні аспекти мають багаторічну історію. Зазначене стосується організаційно-тактичних основ провадження окремих форм контролю за вчиненням злочину, таких як, наприклад, контрольована поставка та оперативна закупка. Саме наявність такого досвіду дає змогу розглянути напрями застосування зазначеного у минулому, врахувати позитивні і негативні аспекти, що сприятиме поглибленому розумінню його сутності та змісту. Поряд з цим, на сьогодні контроль за вчиненням злочину не є предметом наукових доробок на рівні монографічних та дисертаційних досліджень, що зумовлює здійснення системного теоретико-правового аналізу його організаційно-правових основ.

Зважаючи на те, що визначення контролю за вчиненням злочину не знайшло свого відображення ні у положеннях чинного законодавства, ні у наукових джерелах, стан теоретичної розробки даного правового явища доцільно аналізувати крізь призму характерних його ознак та складових елементів, які у сукупності становлять цілісну систему. У даному напрямку розвитку дослідження положення чинного законодавства дещо спростили окреслену проблему шляхом визначення відповідних форм, у яких може здійснюватися контроль за вчиненням злочину. Отже, до форм контролю за вчиненням злочину належать: контрольована поставка; контрольована та оперативна закупка; спеціальний слідчий експеримент; імітування обстановки злочину [11].

Таким чином, для вироблення розуміння контролю за вчиненням злочину, на нашу думку, доцільно розглянути існуючі підходи до розуміння його окремих форм.

Теоретико-правові проблеми провадження контрольованої поставки стали об'єктом численних наукових досліджень вчених, серед яких Б.Є. Богданов, В.В. Бухарев, К.К. Горяінов, І.М. Гриненко, П.С. Дмитрієв, Є.А. Доля,

В.Я. Дорохов, В.П. Єрошин, О.Ю. Звонарьов, О.О. Кваша, М.І. Камлик, М.П. Карпушин, О.М. Костенко, В.К. Лисиченко, О.М. Литвак, В.І. Михайлов, Є.Б. Песков, Є.Д. Скулиш, В.В. Сташис, В.Я. Тацій, В.П. Тихий, І.К. Туркевич, А.А. Чувілев, А.Ю. Шумилов, О.Н. Ярмиш та інші. Проте, незважаючи на активність наукової думки, єдиного підходу до розуміння визначення контрольованої поставки все ще не вироблено, чому сприяє відсутність єдиного розуміння правової природи контрольованої поставки.

Так, А.Ю. Шумилов дає таке визначення контрольованої поставки: це система оперативно-розшукових заходів і дій, в ході здійснення яких з відома і під негласним контролем оперативного підрозділу допускається переміщення (ввезення, вивезення, транзит) товарів чи предметів (засобів, речовин), вільна реалізація яких заборонена або обмежена в загальному обігу, а також предметів, здобутих злочинним шляхом або таких, що зберегли на собі сліди злочину; знарядь або засобів вчинення злочину з метою ефективного вирішення завдань оперативно-розшукової діяльності [21]. На думку А.А. Чувілева, контрольована поставка полягає в переміщенні оперативними працівниками або під їх контролем іншими громадянами товарів, предметів, речовин особам, що підозрюються у скоєнні злочинів, з метою їх викриття [19].

Окрема група науковців під контрольованою поставкою розуміє спосіб отримання інформації шляхом встановлення контролю за постачанням, купівлею, продажем, переміщенням предметів, речовин і товарів, вільна реалізація яких заборонена або обмежена в обігу.

В.І. Михайлов під контрольованою поставкою розуміє проваджуване за наявності зазначених у законі підстав і з дотриманням встановлених процедур переміщення під контролем правоохоронних органів, наділених правом здійснювати оперативно-розшукову діяльність, товарів і предметів з метою виявлення і припинення злочинів та осіб, причетних до їх вчинення [12].

Такі вчені, як Є.Д. Скулиш, В.В. Бухарєв, М.М. Семендяй, відносять контрольовану поставку до методів оперативно-розшукової діяльності та вважають, що остання набуває ознак самостійності, оскільки в процесі її проведення використовуються тільки притаманні їй прийоми і засоби збирання інформації та документування злочинної діяльності.

Отже, аналіз наукових доробок, об'єктами дослідження яких була контрольована поставка, свідчить про відсутність єдиного виробленого підходу до розуміння зазначеного явища.

Схожа ситуація склалася і з розумінням визначення контрольованої та оперативної закупок як наукової проблеми. Зазначена проблема розглядалася у працях Л.В. Багрій-Шахматова, Ю.В. Бауліна, В.І. Борисова, В.Г. Бурчака, Н.О. Гуторова, О.М. Джужи, О.Ф. Долженкова, А.П. Закалюка, О.Г. Кальмана, О.О. Кваши, М.І. Камлика, І.П. Козаченка, О.М. Костенка, В.К. Лисиченка, В.П. Меживого, І.І. Мусієнка, Д.Й. Никифорчука, І.В. Сервецького, В.В. Сташиса, З.Р. Сулемайнова, В.Я. Тація, В.П. Тихого та інших. Проте, аналіз наукових доробок зазначених авторів свідчить про відсутність вироблення єдиного підходу до визначення зазначених форм контролю за вчинен-

ням злочину та неоднозначність розуміння мети проведення, ролі та місця у протидії сучасній злочинності. Крім того, у зв'язку із застосування норм чинного КПК України, теоретико-правові основи контрольованої та оперативної закупки досліджені фрагментарно та потребують ґрунтовного наукового дослідження.

Так, окремі вчені-дослідники проблем оперативно-розшукової діяльності, серед яких І.Р. Шинкаренко, З.Р. Сулейманова, І.І. Мусієнко та інші, відносять оперативну закупку до методів оперативно-розшукової діяльності. З.Р. Сулейманова розглядає оперативну закупку як метод, який включає комплекс оперативно-розшукових та інших дій, що забезпечують придбання заборонених / обмежених в обігу населення товарів, предметів, речовин та документування протиправної діяльності осіб, підозрюваних у вчиненні злочинів, з метою їх викриття [17]. О.О. Кисельов зазначає, що оперативну закупку наркотичних засобів, наркотичних речовин і прекурсорів слід вважати методом оперативно-розшукової діяльності, а саме – одним із варіантів оперативної комбінації, який має усі її показники [13].

Певна кількість російських вчених, серед яких С.П. Яковлев, тотожний за змістом до оперативної закупки захід – перевірочну закупку – розуміють як оперативно-розшуковий захід, у межах якого з відома і під контролем уповноважених державних органів допускається оплатне придбання (закупівля) товарів, цінностей, предметів, речовин, продукції, інструментів або обладнання, насамперед тих, вільну реалізацію яких заборонено або обіг яких обмежено з метою виявлення, попередження, припинення і розкриття злочинів, а також виявлення та встановлення осіб, які готують вчинення або вчинили злочин [7].

У свою чергу, Ю.П. Дубягін під перевірочною закупкою розуміє сукупність дій, що являють собою оплатне придбання товарів чи предметів з відома і під оперативним контролем уповноваженого державного органу, з метою отримання та фіксації ознак злочинної діяльності, а також вирішення інших завдань оперативно-розшукової діяльності [9].

На думку О.М. Козиріна, перевірочна закупка – це закупівля товарів, предметів і речовин з метою встановлення фактів дотримання правил торгівлі, ведення та оформлення фінансової, господарської або підприємницької діяльності, виявлення фактів укриття реального доходу від сплати податків, заниження якості товарів, необґрунтованого завищення цін, незаконної реалізації продукції, обіг якої обмежений або заборонений [10].

Незважаючи на те, що термін «контрольована закупка» не є новим для дослідників теорії оперативно-розшукового та кримінального процесуального законодавства, теоретико-правові та організаційні основи її проведення на сьогодні все ще не стали предметом ґрунтовного наукового аналізу, що у найближчій перспективі може стати окремим напрямом наукових досліджень. У даному випадку слушним є твердження О.А. Білічак щодо нечіткості законодавства, яке призводить до розбіжностей у тлумаченні його положень науковцями та практиками, в тому числі не сприяє нормотворчості

[16]. Підтвердженням зазначеного є відсутність розмежування таких оперативно-розшукових заходів, як оперативна закупка та контрольована закупка, що суперечить теорії і практиці ОРД при наданні характеристики системи оперативно-розшукових заходів, згідно з положеннями ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [6]. З огляду на сучасну практику діяльності оперативних підрозділів можна стверджувати, що сутність дій, покладених в основу оперативної та контрольованої закупки, досить чітко розмежовується. Критерієм розмежування виступає предмет закупки, в оперативній – це товари, предмети та речовини, вилучені з обігу або обмежені в обігу [2]. На противагу українському, російським законодавством регламентовано проведення перевіркової закупки, предметом якої є речі та предмети, що знаходяться в цивільному обігу, а також вилучені з нього [13]. Не розмежовано оперативну закупку та контрольовану закупку і оперативно-розшуковими законами низки країн СНД.

Значний внесок у дослідження та вдосконалення нормативних засад кримінального судочинства й оперативно-розшукового документування та окремих аспектів провадження імітування обстановки злочину внесли К.В. Антонов, О.А. Білічак, Р.І. Благута, В.Г. Гончаренко, Ю.М. Грошевий, О.М. Джужа, В.А. Динту, О.Ф. Долженков, С.В. Єськов, В.П. Захаров, А.В. Іщенко, Н.С. Карпов, Є.Д. Лук'янчиков, В.Т. Маляренко, Д.Й. Никифорочук, В.Т. Нор, М.А. Погорецький, Б.Г. Розовський, Л.Д. Удалова, Л.В. Черечукіна, М.Ю. Черкова, М.Є. Шумило та інші вчені. Заслугує на увагу дослідження особливостей провадження імітування обстановки злочину В.А. Динту, яка зауважує, що для більш продуктивного розуміння та трактування визначення зазначеної форми контролю за вчиненням злочину необхідно виробити коло ознак, притаманних останньому. Цікавим є підхід зазначеного автора до розуміння імітування обстановки злочину, яке полягає у навмисній брехні, автор якої не тільки розуміє характер своїх дій, але і спрямовує їх на досягнення результату у вигляді введення в оману злочинця. Однак автор звертає увагу, що у випадку провадження імітування обстановки злочину, брехня є суспільно корисною та виправданою з точки зору моралі [8]. Достатньо аргументованою є позиція О.А. Білічак, яка, досліджуючи поняття та форми контролю за вчиненням злочину, визначає: імітування обстановки злочину полягає у системі дій, які не підлягають чіткому нормативному визначенню та детальному врегулюванню. [2]. Також цікавим є твердження зазначеного автора, що імітування обстановки вчинення злочину може відбуватися не лише як негласна слідча (розшукова) дія, аналогічні за змістом заходи можуть проводитися в оперативно-розшуковій діяльності, але на нормативному рівні їх здійснення не має достатнього правового підґрунтя [2].

Незважаючи на те, що організаційно-правові основи спеціального слідчого експерименту взагалі поки що не стали предметом окремих наукових досліджень на рівні дисертацій, монографій, науково-методичних доробок тощо, автори окремих наукових розвідок все ж таки обрали окремі аспекти провадження даної НСРД предметом наукового дослідження. Звернімо увагу

на окремі з них. Як справедливо зазначив М.В. Багрій, і ми погоджуємося із зазначеним автором, оскільки питання правового регулювання проведення спеціального слідчого експерименту є новим у вітчизняному кримінально-процесуальному законодавстві, постає необхідність його наукового осмислення [1]. Звертає увагу на себе визначення зазначеним науковцем змісту спеціального слідчого експерименту: уповноважена особа, яка його проводить, вносить необхідні й достатні зміни в обстановку, в якій діє підозрюваний. Ця особа сприймає такі зміни як необхідні їй для досягнення мети та реагує на них відповідно до своїх задумів і планів. Уповноважена особа, у свою чергу, спостерігає за реакцією підозрюваного та отримує інформацію про його дії. Також доцільно звернути увагу на визначення М.В. Багрієм необхідності аналізу сукупності ознак, властивих спеціальному слідчому експерименту, що сприятиме глибшому розумінню його природи, до яких даний науковець відносить таке: мета його проведення; об'єкт пізнання, яким виступає сам злочинець у відповідних умовах; умови (обстановка), у яких він проходить; відсутність ознак провокації; відсутність впливу на мотивацію дій особи; можливість контролю за створеною ситуацією; можливість затримання об'єкта експерименту на місці вчинення злочину в момент його вчинення [1]. О.А. Білічак, торкаючись розгляду контролю за вчиненням злочину та форм його проведення, зазначає, що дії, що становлять спеціальний слідчий експеримент у кримінальному провадженні, в теорії та практиці оперативно-розшукової діяльності розглядаються як оперативний експеримент. Проте, незважаючи на широке застосування оперативного експерименту у діяльності уповноважених суб'єктів, що відбувається з метою виявлення підготовки та вчинення окремими особами кримінально каранних діянь, нормативного закріплення ця категорія не одержала [2].

Аналіз наукових доробок щодо провадження спеціального слідчого експерименту свідчить, що окремі аспекти провадження зазначеної форми контролю за вчиненням злочину розглядалися як складова комплексної проблеми організаційно-правових основ провадження негласних слідчих (розшукових) дій. Спостерігається здійснення наукових розвідок проблем співвідношення спеціального слідчого експерименту та слідчого експерименту, оперативного експерименту. Проте, проведений аналіз досліджень з окресленої проблеми вказує на необхідність проведення окремого логіко-юридичного та порівняльно-правового аналізу. Зазначене, на нашу думку, сприятиме оптимізації організаційно-правових основ провадження як окремо спеціального слідчого експерименту, так і загального розуміння сутності контролю за вчиненням злочину.

Отже, як вже було зазначено, чинний КПК України започатковує таке принципово нове поняття у вітчизняному кримінальному процесуальному праві, як негласні слідчі (розшукові) дії, до переліку яких і належить контроль за вчиненням злочину.

Висновки. На сьогодні теоретико-правові джерела не закріплюють безпосередньо визначення контролю за вчиненням злочину, розкриваючи лише зміст його окремих форм. Слід констатувати, що організаційно-правові осно-

ви контролю за вчиненням злочину як узагальнююча наукова категорія досі не досліджувалися, що зумовлює необхідність проведення глибокого аналізу. Крім того, на нашу думку, таке дослідження матиме важливе практичне та теоретичне значення для вдосконалення системи протидії злочинності на сучасному етапі.

Оскільки в цілому роль наукових досліджень полягає у виявленні та відпрацюванні заходів щодо усунення негативних тенденцій і недоліків у функціонуванні будь-якої сфери суспільних відносин, на нашу думку, результати вивчення окресленої проблематики сприятимуть як вдосконаленню практики протидії злочинності, так і подальшому розвитку науки у відповідному напрямку.

Бібліографічні посилання

1. *Багрій М.В.* Спеціальний слідчий експеримент як форма контролю за вчиненням злочину / М.В. Багрій // *Актуальні проблеми держави і права.* – 2014. – С. 386–391 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apdp.in.ua/v74/59.pdf>;
2. *Білічак О.А.* Контроль за вчиненням злочину: поняття та форми / О.А. Білічак // *Уч. зап. Таврического нац. ун-та им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки».* – 2014. – № 2. – Том 27 (66). – С. 129–135.
3. *Благута Р.І.* Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми підготовки та проведення / Р.І. Благута // *Юридичний часопис Нац. акад. внутр. справ.* – 2013. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///C:/Users/Admin/Downloads/aymvs_2013_1_27.pdf
4. *Глушков В. О.* Актуалізація проблеми вдосконалення законодавства України про оперативно-розшукову діяльність / В. О. Глушков // *Вісник Вищої ради юстиції.* – 2011. – № 2 (6) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/Vvryu/2011_2/DOC/11gvoosa.pdf;
5. *Глушков В.О.* Актуальні проблеми правового регулювання оперативно-розшукової діяльності у зв'язку із прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу : матер. Всеукр. науково-практ. конф. «Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики» (м. Дніпропетровськ, 27 вересня 2013 року) / Глушков В.О., Найдьон Ю.О. – Дніпропетровськ : ДДУВС. – С. 45–48.
6. *Грошевий Ю. М.* Кримінальне процесуальне доказування та оперативно-розшукова діяльність : посібник / Ю. М. Грошевий, С.Б. Фомін. – Х., 2010.
7. *Давыдов Я. В.* Оперативно-розыскная деятельность : конспект лекций / Я. В. Давыдов. – М., 2007.
8. *Динту В.А.* Криміналістичне імітування обстановки злочину як форма контролю за вчиненням злочину / В.А. Динту // *Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту. Серія «Право».* – 2012. – Вип. 20. – Ч. 1. – Т. 4. – С. 122–125.
9. *Дубягин Ю. П.* Комментарий к Федеральному закону "Об оперативно-розыскной деятельности (постатейный)" / Дубягин Ю. П., Дубягина О. П., Михайлычев Е. А. – М., 2005.
10. *Козырин А.Н.* Комментарий к Таможенному кодексу Российской Федерации / Козырин А.Н. – М., 2004.
11. *Кримінальний процесуальний кодекс України.* – К., 2012.
12. *Михайлов В.И.* Контролируемая поставка как оперативно-розыскная операция : учебно-практич. пособие / В.И. Михалов. – М., 1998.
13. *Оперативно-розыскная деятельность : учебник / под ред. К.К. Горяинова, В.С. Овчинского, А.Ю. Шуилова.* – М., 2011.
14. *Погорецький М.А.* Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та

використання результатів у доказуванні / М.А. Погорецький // Юридичний часопис Нац. акад. внутр. справ. – 2013. – №1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [/// C:/ Users / Admin / Downloads / aymvs_2013_1_48.pdf](http://C:/Users/Admin/Downloads/aymvs_2013_1_48.pdf)

15. Скулиш Є. Д. Система негласних слідчих (розшукових) дій за кримінальним процесуальним кодексом України / Є. Д. Скулиш // Наук. вісник Чернівецького ун-ту. – 2012. – Вип. 618. Правознавство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/so_gum/Vnapu/2012_27;

16. Смирнов М. Н. Комментарий к оперативно-розыскному законодательству РФ и зарубежных стран : учебное пособие / М. Н. Смирнов. – М., 2003.

17. Сулейманова З. Р. Оперативна закупівля наркотичних засобів у структурі тактичної операції [Електронний ресурс] / З. Р. Сулейманова. — Режим доступу : www.lex-line.com.ua;

18. Уваров В.Г. Проблеми негласних слідчих (розшукових) дій / В.Г. Уваров // Право і суспільство. – 2013. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravoisustvo.org.ua/archive/2013/3_2013/20.pdf

19. Чувилев А.А. Оперативно-розыскное право / Чувилев А.А. – М., 1999.

20. Шилін М.О. Оперативно-розшукова діяльність та негласні слідчі дії: проблеми правового регулювання у світлі нового Кримінального процесуального кодексу України / М.О. Шилін // Вісник Нац. акад. прокуратури України. – 2013. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/Vnapu_2013_1_11%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/Vnapu_2013_1_11%20(1).pdf);

21. Шумилов А.Ю. Юридические основы оперативно-розыскных мероприятий : учеб. пособие / Шумилов А.Ю. – М., 1999.

Комашко В. В., Шамара А. В. Развитие теоретико-прикладного осмысления контроля за совершением преступления. На основе анализа положений действующего законодательства, теоретико-правовых источников исследовано понятие такого негласного следственного (розыскного) действия, как контроль за совершением преступления. Сконцентрировано внимание на необходимости единого теоретико-правового определения контроля за совершением преступления.

Ключевые слова: Уголовный процессуальный кодекс Украины, негласные следственные (розыскные) действия, контроль за совершением преступления, оперативная закупка, контролируемая закупка, специальный следственный эксперимент, имитация обстановки преступления.

Komashko V. V., Shamara O. V. Development of theoretical and applied understanding of the monitoring of the committing a crime. The article is about the legal and organizational backgrounds of such covert investigatory actions as the monitoring over committing the crime, made on the basis of the analysis of the Criminal Procedural Code of Ukraine. There is also mentioned the legal backgrounds of separate form of the monitoring over committing the crime.

The current Criminal Procedural Code of Ukraine initiates a fundamentally new concept in the domestic criminal procedural law as covert investigative (detective) action, the list of which is owned and monitoring of committing a crime.

Today the theoretical and legal sources do not fix directly determine monitoring of the crime, revealing only the content of the individual forms. The organizational and legal framework for the monitoring of committing a crime as generalizing scientific category has not been studied, which necessitates an in-depth analysis. This study will be of great practical and theoretical importance to improving the system of combating crime today.

Keywords: Criminal procedural Code of Ukraine, covert investigatory actions, monitoring of committing a crime.

Надійшла до редакції 17.03.2015